

Datum: 19-10-08
Diarie nr: 2019-1499
Beteckning:
Handläggare: Marie Berghult
Direktnr: 0322-61 71 54
Epost: marie.berghult@alingsas.se

Bilaga 3 Risker kopplade till Alingsås dricksvatten i relation till omvandlingsområde Färgens östra strand

Bakgrund

Förslaget till detaljplan för "Omvandlingsområde Färgens östra strand" kommer sannolikt att resultera i ett väsentligt större antal permanenta fastigheter och dessutom möjlighet till större bostadsytor för samtliga hus, det kan bli upp till 225 permanentboenden jämfört med de ca 100 som finns i området idag. 65 är helt nya bostäder (nya tomter och avstyckningar) och resten är fritidshus som med stor sannolikhet kommer att omvandlas till permanentboenden. Totalt kan antalet hus i området komma att öka från 160 till 225. Som följd av detta kommer trafikbelastning och arealen hårdgjorda ytor att öka inom det vattenskyddsområde där sjöarna Stora och Lilla Färgen ingår. Lilla Färgen är vattentäkt för Alingsås tätort, Västra Bodarna, Saxebäcken, Simmenäs och Hemsjö-Ingared. Delar av bebyggelsen i omvandlingsområde Färgens östra strand ligger i primär skyddszone A i vattenskyddsområdet och resten i primär skyddszone. Ett exempel är den väg som går utmed Lilla Färgen där standarden skulle behöva förbättras p.g.a. ökad trafikbelastning och fler mötesplatser behöva anläggas. Eftersom området saknar kommunalt verksamhetsområde för dagvatten ligger ansvaret på enskilda vägföreningar och fastighetsägare att fördröja regnvatten och magasinera avrinnande vatten. En försvårande faktor är att de naturliga infiltrationsförutsättningarna varierar inom planområdet men till övervägande del bedöms vara måttliga till dåliga. Miljöskyddskontoret har skrivit en bilaga till detta ärende som hanterar dagvattenproblematiken och vilka åtgärder som behöver vidtas.

Riskbedömning för dricksvattnet i Alingsås

I planprocessen har Samhällsbyggnadskontoret gjort en behovsbedömning enligt Plan- och bygglagen (PBL) 4 kap. 34 § och Miljöbalken 6 kap. 12-13 §§. Man har där med stöd av en checklista som underlag gjort en bedömning av vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas/utredas vidare i planbeskrivningen eller i en eventuell miljökonsekvensbeskrivning. Slutsatsen formuleras enligt följande: "Kommunen har bedömt att detaljplanen inte medför någon betydande miljöpåverkan. Vid behovsbedömningen har kriterierna i bilaga 4 till MKB-förordningen särskilt beaktats och ansetts vara uppfyllda. Kommunen har därmed bedömt att en miljökonsekvensbeskrivning inte behövs för aktuellt planområde. Omgivningsförutsättningarna och den påverkan detaljplanen innebär för miljön, hälsan och hushållningen redovisas i denna planbeskrivning."

Lagstiftningen kring hur man ska göra miljöbedömningar enligt miljöbalken ändrades 2018 och troligen skall den inte tillämpas för detta ärende som påbörjades tidigare. I Miljöbalken 6 kap om miljöbedömningar föreskrivs i 3 § att "en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan". I Miljöprövningsförordningens 9 § står att den undersökning som krävs ska ha formen av ett samråd (s.k. undersökningssamråd). Därefter är det enligt Miljöskyddskontorets tolkning i slutändan Samhällsbyggnadskontoret som fattar beslut om huruvida undersökningen innebär att planen har betydande miljöpåverkan eller inte. Målsättningen måste dock vara att relevanta instanser ska ges möjlighet att bidra med sin kompetens och sina synpunkter innan beslut tas.

Arbetet med att gå igenom checklistan som ligger till grund för behovsbedömningen har enligt vår uppfattning utförts av en del inom Samhällsbyggnadskontoret utan involvering av de kompetenser inom kommunen som skulle behövas för att göra en så relevant bedömning som möjligt. Miljöskyddskontoret har efter fråga nyligen fått tillgång till checklistan för "Omvandlingsområde Färgens östra strand" och håller i flera fall inte med om de bedömningar som gjorts av Samhällsbyggnadskontoret. Därmed inte sagt att det skulle krävas en miljökonsekvensbeskrivning om andra parter deltagit i arbetet. Även om involvering inte är nödvändig enligt den gamla lagstiftningen så anser vi att ett nära samarbete är ett önskvärt arbetssätt som skulle öka kvaliteten i bedömningarna vad gäller t.ex. riskbedömning gällande vattentäkten och övrig miljöpåverkan. De sakområden/förvaltningar som vi anser behöver bidra i detta arbete och som inte varit involverade i detta fall är Miljöskyddskontoret (vattenskyddsområden, miljöskydd, livsmedelsskydd, strandskydd), Räddningstjänsten (släckvatten, risk för olyckor och utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen) samt Säkerhetsenheten på Kommunledningskontoret (dricksvatten är en central samhällsfunktion). Inte heller har alla relevanta sakområden inom Samhällsbyggnadskontoret varit informerade om projektet på tillräcklig nivå och involverade i bedömning av om en utökad riskbedömning behövs. Detta gäller t.ex. vattenverkets chefer och deras medarbetare eftersom planen förändrar förutsättningarna för dricksvattenberedningen. Det finns starka kopplingar till den HACCP (riskanalys och kritiska styrpunkter för vatten som livsmedel) som nyligen uppdaterats i kommunen. Som en följd av planen för "Omvandlingsområde Färgens östra strand" kommer denna riskanalys (HACCP) att behöva uppdateras. Därefter kan åtgärder eventuellt behöva vidtas för att dricksvattenberedningen ska ha en tillräcklig mikrobiologisk och kemisk barriärverkan om händelser skulle inträffa som påverkar Färgen-sjöarnas vattenkvalitet.

I riskbilden måste man också beakta ökad kostnad och tidsåtgång för entreprenörer och Alingsås kommun som blir följden av att planområdet ligger inom ett vattenskyddsområde. Detta saknas i planen idag. Inom vattenskyddsområdet gäller särskilda föreskrifter där entreprenörer måste söka tillstånd för schaktningsarbeten över 200 m³. Upplag av eller återfyllnad med avfall, massor med okänt föroreningsinnehåll eller massor som är förorenade är förbjudet inom primär skyddszon vilket omfattar hela planområdet. Även för Miljöskyddskontoret kommer planen att innebära krav på stora arbetsinsatser för tillsyn och prövning av tillstånd/anmälan enligt föreskrifterna för vattenskyddsområdet.

Risken för olyckor måste beaktas både vad gäller transporter på vägarna, markarbeten under byggfasen, hantering av släckvatten som uppkommer vid

eventuell brand i bostadshus, länsvattenhållning vid schaktningsarbeten, förvaring av fordon etc.

Det finns en stark koppling mellan dricksvatten och Agenda 2030 mål 6 "Säkerställa tillgången till en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla", mål 11 "Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara" samt till Generationsmålet och målet "Giffri miljö" i Sveriges miljömålssystem. Vi har ett gemensamt ansvar att minimera riskerna för Alingsås framtida vattenförsörjning.

Slutsats

Syftet med att förse "Omvandlingsområde Färgens östra strand" med kommunalt vatten och avlopp är gott men om den nya planen genomförs kan det i förlängningen istället innebära en ökad risk för Alingsås dricksvatten. Miljöskyddskontoret anser att riskerna bör utredas närmare i samarbete mellan relevanta sakområden/förvaltningar i kommunen innan beslut tas om planens genomförande. Om beslutet blir att gå vidare behöver risker reduceras till en nivå som säkerställer Alingsåsbarnas dricksvattenförsörjning.

För Miljöskyddskontoret

Marie Berghult
Avdelningschef Miljö och Vatten